

Γιώργος Λαουτάρης

Siemens: συγκάλυψη και αποκάλυψη

Συγκάλυψη και «κουκούλωμα» είναι οι πιο δημοφιλείς λέξεις στον δημόσιο λόγο που περιγράφουν το σκάνδαλο Siemens. Κι όμως, στην πραγματικότητα, ο φάκελος Siemens υπήρξε άκρως αποκαλυπτικός σε ό,τι αφορά τις διαδρομές και τις δοσοληψίες που έχει ένα ολόκληρο σύμπλεγμα μεταξύ πολιτικής εξουσίας και επιχειρήσεων. Ακόμη κι αν η κοινοβουλευτική διερεύνηση δεν κατέληξε σε ηχηρά συμπεράσματα, ακόμη κι αν δεν άγγιξε τα πολιτικά κόμματα που είχαν ευθεία συμμετοχή στο σκάνδαλο, ο ογκώδης φάκελος της υπόθεσης έχει αρκετά «ενοχοποιητικά» στοιχεία για το οικονομικό σύστημα που κυριαρχεί στη χώρα.

Τρεις τέτοιες σαφείς αναφορές υπάρχουν στο πόρισμα της Εξεταστικής Επιτροπής για το σκάνδαλο Siemens. Τα έγγραφα του πορίσματος καταδεικνύουν πέρα από κάθε αμφιβολία ότι ο Μιχάλης Χριστοφοράκος, ο Θόδωρος Τσουνάτος και ο Γιάννης Βαρθολομαίος ενεπλάκησαν σε σκοτεινές δοσοληψίες εκατομμυρίων ευρώ μεταξύ εταιρειών και πολιτικών κομμάτων. Το πρώτο έγγραφο έχει συνταχθεί από το Ειρηνοδικείο Μονάχου και αποτελεί ένταλμα επιβολής ποινής στον Μιχάλη Χριστοφοράκο, τον πρώην πρόεδρο της Siemens Ελλάς, διότι η εταιρεία του έδινε το 2% του τζίρου ως «μίζα» στα δύο μεγαλύτερα ελληνικά κόμματα, για την υπογραφή των συμ-

βάσεων. Το δεύτερο έγγραφο έχει συντάξει τον εισαγγελέα Πρωτοδικών Παναγιώτη Αθανασίου και μεταφέρει την παραδοχή ενώπιόν του του Θόδωρου Τσουνάτου, πρώην μέλους στο Εκτελεστικό Γραφείο του ΠΑΣΟΚ, ότι το 1999 1 εκατ. γερμανικά μάρκα πέρασαν στο κομματικό ταμείο του ΠΑΣΟΚ. Το τρίτο έγγραφο αποτελεί ένορκη κατάθεση το 2002 του αποβιώσαντος γενικού διευθυντή της Νέας Δημοκρατίας Γιάννη Βαρθολομαίου, ο οποίος αποκάλυψε ότι κατά τη χρονική περίοδο 1989-1990 εστάλησαν από την υπεράκτια εταιρεία Mayo στους λογαριασμούς της Ν.Δ. 101.499.000 εκατ. δραχμές.

Πρωταγωνιστής σε αυτές τις δωροδοκίες αναδείχτηκε μια εταιρεία κολοσσός, η οποία προ της αποκάλυψης του σκανδάλου δραστηριοποιούνταν σε 190 χώρες, απασχολούσε 480.000 υπαλλήλους, ενώ υπολογίζεται ότι οι συναλλαγές της άγγιζαν τα 9 εκατ. δολάρια ημερησίως. Μπορεί με τις δικονομικές και όχι μόνο δικλείδες ασφαλείας του πολιτικού συστήματος να μην αποδειχθούν τελικά ποινικές ή άλλες ευθύνες για πρόσωπα, ωστόσο η πρακτική αυτή της Siemens από μόνη της αποδεικνύει τον παρασιτικό χαρακτήρα του κεφαλαίου: το γεγονός δηλαδή ότι η επιβίωση και η επέκταση ακόμη και των κορυφαίων βιομηχανιών του κόσμου εξαρτάται από τις κρατικές συμβάσεις, οι οποίες μάλιστα

εξασφαλίζονται με αθέμιτα μέσα, με δωροδοκίες υπουργών και κομμάτων. Αποκαλύπτεται λοιπόν ότι η μόνη «αόρατος χείρ» στην οικονομία είναι αυτή που δίνει χρήματα κάτω από το τραπέζι.

Παράλληλα όμως, η ιστορία της Siemens στην Ελλάδα φέρνει στο φως και τη μόνιμη ροπή του αστικού πολιτικού κόσμου και των διαχειριστών της εξουσίας στη διαφθορά και το χρηματισμό. Τα δύο κείμενα που κατέθεσαν ως πόρισμα το ΠΑΣΟΚ και η Ν.Δ. επιρρίπτουν ευθύνες συνολικά σε 14 πρώην υπουργούς και τον πρώην πρωθυπουργό Κώστα Σημίτη. Σε πέντε από αυτούς τους πολιτικούς, οι θέσεις των δύο κομμάτων ως προς τις ποινικές τους ευθύνες συμπίπτουν. Ασφαλώς, το ένστικτο πολιτικής αυτοσυντήρησης του δικομματισμού λειτούργησε άριστα για να αποσοβήσει επικίνδυνους τριγμούς. Το κεφάλαιο του πορίσματος που εξετάζει τη ροή του «μαύρου χρήματος» στα ταμεία των κομμάτων αριθμεί μόλις τρεις σελίδες, την ίδια στιγμή που δηλώθηκε απροκάλυπτα η απροθυμία της Εξεταστικής Επιτροπής να ασχοληθεί με το θέμα. Η Επιτροπή «δεν έχει αρμοδιότητα να προβεί στον έλεγχο των οικονομικών των κομμάτων ή των ταμείων τους, από τη στιγμή που δεν εμπλέκονται υπουργοί και υφυπουργοί στη χρηματοδότησή τους», εξήγησε ο πρόεδρος της Σήφης Βαλυράκης. Όπως υποστήριξε όμως ο βουλευτής του ΣΥΡΙΖΑ Δημήτρης Παπαδημούλης, που συμμετείχε στην Επιτροπή, «σημειώθηκε σθεναρή άρνηση να εξετασθεί και να αξιολογηθεί το κομμάτι που αφορά τα κομματικά ταμεία από

την Επιτροπή, και αφέθηκε αβοήθητη να ψάχνει ψύλλους στα άχυρα. Η Εξεταστική των Πραγμάτων Επιτροπή έχει όχι μόνο τη δυνατότητα αλλά και την υποχρέωση να ψάξει τα πάντα. Όλα τα πράγματα, όλα τα γεγονότα. Δεν έψαξε όμως το κρίσιμο θέμα των κομματικών ταμείων, γιατί ήξερε ότι εκεί υπήρχαν σκελετοί στα ντουλάπια».

Το «μαχαίρι» επομένως δεν έφτασε στο κόκαλο, όπως συνήθως λέγεται. Το αντίθετο θα έλεγε κανείς. Η αυτοκάθαρση του πολιτικού συστήματος, ως προς αυτή τουλάχιστον την υπόθεση, έγινε όχι μόνο με προθέσεις συγκάλυψης ευθυνών, αλλά και με μια επιθετική διάθεση ενίσχυσης του κύρους του ίδιου του συστήματος. Όπως η αφαίρεση των ξερών κλαδιών δυναμώνει το δέντρο, έτσι και το πολιτικό σύστημα αναζήτησε την τόνωση της ξεφτισμένης του αξιοπιστίας μέσα από τη «θυσία» πολιτικών προσώπων του παρελθόντος, που περισσότερο βαρίδια αποτελούν στα ίδια τους τα κόμματα παρά ενεργούς παράγοντες. Άλλωστε, αρκετοί από τους πολιτικούς αυτούς έχουν «φορτωθεί» τόσο πολλά, που ισχύει γι' αυτούς το ρητό «δρυσός πεσούσης, πας ανήρ ξυλεύεται».

Θα απαντούσε κανείς σε όλα τα παραπάνω ότι η πρακτική αυτή της Siemens συνιστούσε ανορθογραφία, εξαίρεση και μεμονωμένο περιστατικό που ξέφυγε από τους γενικώς ισχύοντες νόμους του υγιούς ανταγωνισμού. Η ίδια η υπεράσπιση της μητρικής εταιρείας Siemens για την υπόθεση των δωροδοκιών στηρίχθηκε στο επιχείρημα ότι ορισμένα διευθυντικά στελέχη δρούσαν αυτόνομα και χωρίς να δί-

νουν λόγο για τις αθέμιτες πρακτικές τους. Άλλωστε, από τον Ιούλιο του 2009, ο νέος πρόεδρος της Siemens Πέτερ Λέσερ δήλωνε στους *Financial Times*: «Σήμερα η Siemens είναι μια εντελώς διαφορετική εταιρεία σε σχέση με αυτό που ήταν πριν από δυο χρόνια [σ.σ. το 2007]». Η εκδοχή αυτή υιοθετήθηκε επισήμως και από την ελληνική κυβέρνηση. Στο υπουργικό συμβούλιο ο πρωθυπουργός Γ. Παπανδρέου υπογράμμισε σε μια αποστοφή του λόγου του ότι «με την αλλαγή σελίδας, με τις κινήσεις μας και με τη νέα διοίκηση στη Siemens ως αποτέλεσμα προκύπτει επίσης η δυνατότητα μιας υγιούς σχέσης με αυτή την εταιρεία». Η πρωθυπουργική παρέμβαση οφείλεται στο πρόβλημα που προέκυψε με τους ανοιχτούς ακόμη διαγωνισμούς και το σοβαρό ζήτημα αξιοπιστίας της εταιρείας. Ο ισχυρισμός όμως περί «αλλαγής σελίδας» στηρίχθηκε στη δέσμευση ότι οι συμβάσεις θα επανελεγχθούν και σε μια θεσμική παρέμβαση που θα ονομάζεται «σύμφωνο ακεραιότητας» μεταξύ κυβέρνησης και εταιρείας. Μήπως τελικά όλα διορθώνονται; Μήπως ο καπιταλισμός μπορεί να λειτουργήσει και με τίμια μέσα, αν υφίστανται οι σωστοί θεσμοί;

Πριν αλέκτορα φωνήσαι, το έγκριτο γερμανικό περιοδικό *Spiegel* έφερε με έρευνά του νέα υπόθεση δωροδοκιών, αυτή τη φορά για την παραγγελία υποβρυχίων από το Πολεμικό Ναυτικό. Σύμφωνα με το δημοσίευμα, οι γερμανικές εταιρείες HDW και Ferrostaal μοίρασαν 55 εκατ. ευρώ σε πρόσωπα με πολιτική επιρροή στη χώρα μας, ώστε να προτιμηθούν τα δικά τους ναυπηγεία για την κατασκευή των υποβρυχίων.

Όταν οι εξαιρέσεις πληθαίνουν, ο υποτιθέμενος κανόνας πρέπει να επανεξεταστεί. Γιατί οι δωροδοκίες αναδεικνύονται σε μείζονα παράγοντα επηρεασμού για την επιλογή προμηθευτών του ελληνικού τουλάχιστον Δημοσίου, την ίδια στιγμή που το πολιτικό προσωπικό αποδεικνύεται εξαιρετικά επιρρεπές σε τέτοιου είδους παρεμβάσεις. Είναι μάλιστα ενδεικτικό ότι οι συγκεκριμένες αποκαλύψεις ήρθαν στο φως έπειτα από διεθνείς έρευνες, τις οποίες υποκίνησε ο ανταγωνισμός άλλων μεγάλων βιομηχανιών του κλάδου. Είναι βάσιμο λοιπόν να ισχυριστεί κανείς ότι αυτή τη στιγμή φαίνεται μόνο η κορυφή του παγόβουνου, το οποίο έχει βάθος πολλά μέτρα κάτω από την επιφάνεια.